■ *A Magyar Kultúra Napján*

Oktatási díjak átadása

A Magyar Köztársaság művelődési és közoktatási minisztere a Néprajzi Múzeumban megtartott ünnepségen *az 1993. évi Magyar Kultúra Napja alkalmából,* az egész magyar felsőoktatás területéről, az iskolateremtő személyeknek, nemzetközi elismertségű munkát végzőknek *kitüntetéseket adományozott.* Többek között megyénkből

Szent-Györgyi Albert-díjat kapott dr. Kemenes Béla, a József Attila Tudományegyetem tanszékvezető egyetemi tanára.

Kiemelkedő óvodai, alap- közép- és felsőfokú oktatói-nevelői munkáért, valamint a pedagógiai gyakorlatot segítő kiemelkedő tudományos tevékenységért *Apáczai Csere János-díjat adományoztak Rozgonyiné dr. Molnár Emmának,* a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola főiskolai tanárának.

Kiemelkedő oktató-nevelő és tudományos munkássága elismeréseként a *Magyar Felsőoktatásért Emlékplakettet kapta dr. Nagy József,* a szegedi József Attila Tudományegyetem egyetemi tanára, a neveléstudomány doktora.

Az alap- és középfokú oktató-nevelő munkát végző tanítók közül a gyermekek harmonikus személyiségformálásában huzamosan végzett kiemelkedő munkáért *Karácsonyi Sándor-díjat vehetett át Forgó Istvánné,* a szentesi Kossuth Téri Általános Iskola vezető pedagógusa.

Biotechnológia, újra

(Folytatás az 1. oldalról)

Az elgondolások szerint a Műegyetem, a Miskolci Egyetem és a József Attila Tudományegyetem körül fejlesztik ki az Alapítvány önálló kutatóbázisát. A terv az, hogy az új, egyetemi, interdiszciplináris kutatóhelyek *70 százalékban önmagukat eltartsák* és 30 százalékban kiegészítést kapjanak az alapítványtól – amely önkormányzati támogatásból is gyarapíthatja induló vagyonát. A konkrét megrendelések alapján, gyors hasznosítás céljából tevékenykedő Bay-hálózat intézeteinek már ez év második felétől megrendeléseket kellene fogadniuk.

A Szegeden létrehozandó intézet, mint a Bay Zoltán alkalmazott kutatási intézményrendszer része *biotechnológiai kutatásokra-fejlesztésekre szakosodik.* Független lesz az akadémiai kutatóhelytől, az SZBK-tól, a JATE-tól, de mindkét intézménnyel együttműködik. Ugyancsak szoros kapcsolatban lesz az önkormányzattal, mint a város és a régió iparfejlesztésének katalizátora.

A létrehozását előkészítő tárgyalások sorába illeszkedik Pungor Ernő, valamint *Keszthelyi Lajos,* az SZBK főigazgatója, *Csirik János,* a JATE rektora és *Lippai Pál* polgármester tegnapi megbeszélése is. A minisztert vendéglátói elkísérték a rossz emlékű, volt Biotechnológiai Rt. „maradványainak" megtekintésére; ennek jelenlegi tulajdonosai tartozásaik fejében átadják az OMFB-nek tulajdonukat – tudtuk meg Pungor Ernőtől a szegedi látogatása végén tartott sajtótájékoztatón.

S. E.

■ *Szép munkák krónikája*

■ *Ugrásra kész az Oroszlán Galéria*

Műemlékvédők izgalmas tervei

A tavalyi esztendő *meghozta az átalakulást* a szegedi műemlékvédelmi felügyelőségnek is: augusztus 1-je óta *Szegedi Műemlékhelyreállító Kft.* néven működnek. *Németh Péter* ügyvezető igazgató irányítása alatt kell megfelelniük a műemlékvédelemben is teret hódító verseny feltételeinek.

Az állami támogatást ugyanis a tavalyi átalakulás óta nem a műemlékesek, hanem – a területi vezető felügyelők javaslata alapján – maguk a fölújítandó objektumok kapják, a munkát pedig pályázati úton lehet megszerezni. A szegediek *sikerrel zárták az 1992. évet:* 100 milliós árbevételt, és nyereséges gazdálkodást mutathatnak föl.

Tavaly – a lábazat, és a mérművek kivételével – *elkészültek az Alsóvárosi templom homlokzatának felújításával.* Készen van a déli kapu terve is, és folyik a Mátyás-szobor restaurálása. A kolostor fölújítását a Posztamens Bt. végzi, jó munkakapcsolatban a műemlékvédőkkel.

Versenyben nyerték el a *szőregi görögkeleti szerb templom* (sőt, kicsit messzebbre tekintve, többek között a nyíregyházi püspöki palota) fölújítási megbízását is. Szőregen a belső munkák is megindultak, most viszont még tart a kényszerűségből elrendelt téli szünet. Mihelyt jobb idő lesz, folytatják a díszítő-festő munkálatokat. Ha sikerül pénzt szerezni, akkor jövőre elkészülhet az ikonosztáz restaurálása is. Az ügyvezető igazgató kollégáiról szólva külön elismeréssel beszélt *Makra Sándor* építésvezető kiváló munkájáról.

A másik jelentős szegedi fölújítás eredménye a *Reök-palota* helyreállítása. A tetőtől a lábazatig javították, festették; kicserélték a homlokzat díszítőelemeit, az udvari kapu kerékvetői nemrég készültek el, de sort kerítettek a folyosó és a lépcsőház díszeinek helyreállítására is.

A szegedi műemlékvédők *együttműködnek a bajai művezetőséggel* is: ennek eredményeképpen újították föl az ottani szerb és evangélikus templom tetőszerkezetét.

A kivitelezés mellett mással is foglalkoznak. Saját székházuk helyreállításához az épületükbe települt utazási irodától, és egy kereskedelmi cégtől kapott bérleti díjat is fölhasználták. Gazdagodik a ház, hamarosan a nagykapu is újra a helyére kerül. A sarki nagyterem most alkalmanként kiállítóhely, de tervezik, hogy – valószínű együttműködésben az Alasz utazási irodával – *„Oroszlán Galéria"* néven állandó bemutatókat tartanak majd itt, lehetőséget adva a műtárgyak megvásárlására is.

Ugyancsak készen van a székház *udvarán rendezendő nyári kamarakoncertek terve:* heti egy-két előadásra gondoltak, alkalmanként 80-100 fős közönség előtt.

Szegeden hiányzik a budapesti Fészek-klubhoz hasonló, művészek számára fenntartott találkozóhely. Lehet, hogy jövőre sikerül megnyitni ebből a célból az Oroszlán utcai székház pincéjét.

NY. P.

(Fotó: Gyenes Kálmán)

A szőregi szerb templom példaszerűen sikerült külső helyreállításához az Országos Műemlékvédelmi Hivatal elnöke is gratulált, de az OMVH szegedi, Oroszlán utcai székházában a Reök-palotán végzett munkára is büszkék. Németh Péter ügyvezető igazgatót tavalyi eredményeikről, s idei terveikről kérdeztük.

■ *Vita Szeged jövőjéről* **6.**

Milyen városfejlesztést?

Szeged *népességalakulásával is foglalkozik a koncepció,* és mindjárt megállapítja, hogy ez számos, előre nem látható tényezőtől függ. Mindenesetre, amíg 1990-ben valamivel többen éltünk a városban 175 ezernél, az ezredfordulóra is csak legfeljebb 183 ezer lakossal számolhatunk.

Érdemes fejezet *a lakótelepek kialakulását, helyzetét boncolgató rész,* ami annál is inkább fontos tényező, mert legalább 70 ezer emberről van szó, és ez ma még eltolhatja az egészséges népességösszetételt.

Keveset foglalkozik a koncepció a mezőgazdasági termeléssel, amely Szeged esetében is többet kíván, különösen most, az átalakuló tulajdonviszonyok figyelembe vételével is. Nem biztos, hogy ez csak külterületi kérdéskör. Azért valahol, 1924 óta, Szeged a mezőgazdasági kutatásoknak is potenciális bázisa.

A koncepció *Életminőség* című fejezete tárgyalja a foglalkoztatási szerkezetet, a munkaerő-foglalkoztatási problémákat és még számos kérdést, a bizonytalansági tényezőkkel együtt. Azonban *a foglalkoztatáspolitika kiemelt tendenciájú kérdései nehezen olvashatók ki a koncepcióból,* persze, lehet, hogy mindehhez jobban kellene előrelátnunk. Ez a jövőprogram ugyancsak foglalkozik az egészségügyi ellátás kérdéseivel, az integrált rendszerek kialakításával, az összehangolt fejlesztésekkel, a lehető legmagasabb szintű betegellátással. Ebben a fejezetben szerepel egy *komplex terápiás gyógyfürdő és rendelőintézet* megépítése. (De jó is lenne, a mozgásszervi betegek számára is, ha ez az 1927-ben született Pávai Vajna-féle elképzelés [ekkor fúrták meg az Anna kutat] végre megvalósulhatna, és Szeged valóban egy kicsit lehetne majd fürdőváros). Aztán itt van a gyógyturizmus, amiről az elmúlt 60 évben többet beszéltünk mint tettünk érte. Lehet, hogy ugyanez vonatkozik az időskorúak problémaköreire is.

Látszólag *Szeged a zöldterületek városa,* és mégis, ha jobban belenézünk a Stefániába, a Ligetbe stb., bizony elég sanyarú képet látunk. Városi erdőtelepítésre pedig alig találunk példát, holott tervek 1972-ben születtek, mert hát a fa a város tüdeje. Tehát fásítani kell, és jó összeköttetésbe kerüljenek a belvárosi parkok a nagyobb zöldterületekkel. Számos feladat vár megoldásra e területen is. Aránylag nagy gond a csatornázatlanság miatti talaj- és talajvíz-szennyezés. (Megjegyzem, hogy a rekonstruált városi víz- és csatornarendszerrel *maga Lechner Lajos is elégedetlen volt.* És azóta?) A levegőszennyezés elleni védekezésre is számos megoldást javasol a koncepció. *Naprakész környezetállapot-térkép szükséges,* hogy mindig be lehessen avatkozni a legkülönbözőbb helyeken és módon. Jobb környezet nélkül nincs jobb élet! A szépségeket elrontani nem szabad, különösen nem a természetieket.

Szeged hosszú távú fejlesztési koncepciója foglalkozik műemlékvédelmi tennivalóinkkal, a városminőség fenntartásának folyamatos munkálataival. Ugyanakkor *nem mondja ki a műemlékvédelem helyi (nemcsak állami) feladatait.* Kiemelten tárgyalja a közoktatás, a kultúra és a szabadidősport területén a feladatköröket, bár *jó lenne egyértelműbb képet kapni a különböző oktatási szektorok között.* Azt is jó lenne elérni, hogy a város magáénak érezze felsőoktatási intézményeit, és fordítva. (Sokszor úgy tűnik, hogy ezt *Somogyi* polgármester óta mondogatják, és mégis...) Nagyobb szerepet kellene kapniok a különböző civil társadalmi szerveződéseknek, hiszen ezek mind a várost szolgálják (szolgálnák). Hol a Szegedi Városvédő Egyesület?

Szeged kereskedelmi, vendéglátási és szolgáltatási rendszere különösen 1972-től kezdve nem rossz, azonban a kívánt fejlődési dinamizmust nem tudta követni. A privatizáció segíthet majd itt? Persze itt is az a nagy kérdés, hogy a bolt(hálózat) fejlesztéseket milyen irányba kellene „terelni." Mi legyen az ipari vásárral? Ez is nagy kérdés, ismételten.

Lakáskörülmények, lakótelepek, a város műszaki infrastruktúrája problémaköreire is orientál a városfejlesztési koncepció. Folyamatos *törődést igényel a víz- és energiagazdálkodás,* a javuló távközlés, a kommunális ellátás, a tömegközlekedés, az úthálózat, a járműpark minősége (műszaki állapota).

Szerényen tárja elénk a tervezet a gazdaság nagy problémáit: a régi és új sajátosságokat, pedig hát 1989-től kezdődően *születtek ám itt nagy álmok, szorosabb együvétartozások.* És hova lettek?

A városszerkezet, nagyvárosi infrastruktúra című fejezet elég reálisan számol, de még mindig nem orientálja a Tisza leendő nagy szerepét a városformálásban. Talán ugyanez vonatkozik a közlekedés főhálózataira, de az idegenforgalomról mondottak is rejtenek bizonyos kuszaságokat.

A dolgozat végül *az ütemezésre ad végrehajtást,* a sorrendiséget, az ezredfordulóig történő feladatokat összegzi, valamint az önkormányzat fejlesztést segítő eszközeiről ad számot. *Néhol lassúnak tűnik* ez a program. Igaz, mindenhez idő és pénz kell, rengeteg pénz, milliárdok.

A hosszú távú városfejlesztési koncepció alapján készül majd a rendezési program, illetve a területfelhasználási terv.

A koncepció két melléklettel: az első megfogalmazáshoz adott szakvéleményekkel egészül ki, majd a várostérképekbe, -fejlesztési tervekbe tekinthetünk be.

A városfejlesztési koncepció majdani megvalósításával *olyan Szegedet szeretnénk, amelyben a múlt és a jelen valami csodálatos ötvözetbe tömörülne, és egymásra gyakorolt hatásukból szülessen meg az új, a nagy ezredfordulóra az európai középváros abban a városszerkezetben, amelyet 1883-ra Lechner Lajosék megálmodtak és megvalósítottak.*

(Vége)

Bátyai Jenő

■ *Filmbifsztek*

Ha egy rendőr bekanosodik...

...akkor aztán elszabadul a pokol, veszélyben az imádott és szép feleség, aki van annyira butuska, hogy csak akkor lássa be, hogy a rendőr nem barátságot akar tőle, amikor majdnem lepuffantja a férjét. Akkor aztán ő is berezel. A rendőrt valami egészen kiismerhetetlen vágy keríti hatalmába, amit nem nevezhetünk se szerelemnek, se imádatnak, inkább csak elmebajos ragaszkodásnak, amit főként szexuális alapokon „nyugszik". A rendőr a család védelmének álcázva tetteit, egyre közelebb férkőzik, belepofázik mindenbe, mindenütt ott van, sőt arra is képes a legvégén, hogy kábítószert csempésszen a lakásba, és ezzel az ürüggyel börtönbe juttatja a férjet, hogy szabad legyen számára a terep. Hogy a hekus mennyire elmebajos, azt gyilkosságokkal igazolja: kinyírja járőrtársát, és az „imádott" nő barátnőjét. Csakhogy a férj szem szunyókál a börtönben, kijutása mégis lehetetlennek tűnik, hiszen 250 000 dollárt kéne lefizetnie szabadulásáért. A bárgyú, de elszánt ügyvéd-barát, hogy előteremtse az összeget, eladja a házát is. Aztán már csak az a kérdés, hogy a gladiátorharcban a férj vagy a rendőr az erősebb? A kérdés annyira költői, hogy szinte rímeket farag a megszokásból. A megszokás: hepiend.

Az amerikai krimik lassan odáig mennek, hogy azt gondolhatnánk, kimerül a téma, már nem lesz kit lelőni, sőt nem lesz az sem, aki meghúzza a ravaszt. Csak a gyilkosság marad, és az a néhány indíték, melyeket könnyen becserkészhetünk: szerelem, pénz, hatalom, elmebaj, bosszú.

Csakhogy az amerikai krimiipar olyan tökélyre fejlesztette a futószalagról legördülő rémségeket, hogy már egy szappanbuborék lebegését is úgy fényképezik, úgy dramaturgizálják, hogy a nézőnek minimum egy álmatlan éjszakája legyen, hogy félelmében odabújjon a mellette szunyókáló koros úrhoz, akinek legfeljebb csak a film végén elfutó stáblista jelenthet némi romantikus élményt.

Összességében megállapítható, hogy bármely mesterszakács tanulhat az amerikai krimikből, hisz ott azon folyik a versengés, ki tud fogyasztható és látványosabb bifszteket csinálni az áldozatból.

Mindezt jól alátámasztja, kidúcolja a most forgalomba került Őrjítő vágy című film.

Podmaniczky Szilárd